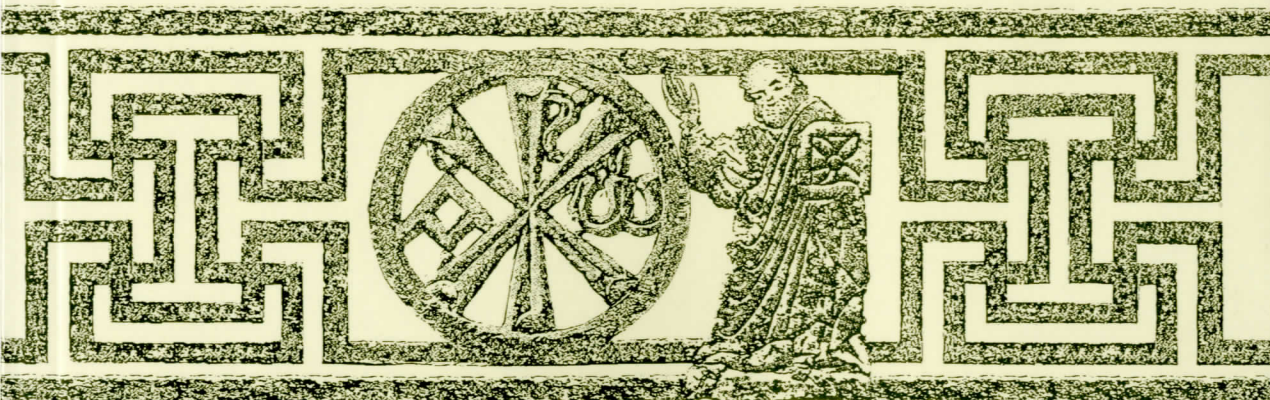

CHRISTIANITAS
ANTIQUA

vol. VIII

BOGOWIE I LUDZIE

WYDAWNICTWO
UNIwersytetu GDAŃSKIEGO

CHRISTIANITAS
ANTIQUA

commentationes et fontes

vol. VIII

NAUKOWA RADA REDAKCYJNA

prof. dr hab. Sławomir Bralewski, Zakład Historii Bizancjum Uniwersytetu Łódzkiego

prof. dr hab. Kazimierz Iłski, Pracownia Historii Bizancjum,

Instytut Historii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

prof. dr hab. Jan Iluk, Zakład Historii Starożytnej Uniwersytetu Gdańskiego

(redaktor naczelny)

prof. dr Marek Ingot SJ, Facolta di Storia e dei Beni Culturali della Chiesa
na Pontificia Università Gregoriana w Rzymie

ks. dr hab. Stanisław Longosz, em. prof. Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego

prof. dr hab. Henryk Pietras SJ, Instytut Kulturoznawstwa w Akademii Ignatianum
w Krakowie

ks. prof. Benjamin Wold, Trinity College Dublin, The University of Dublin

SEKRETARZ REDAKCJI

dr hab. Wojciech Gajewski, prof. UG

BOGOWIE
I LUDZIE

Redakcja naukowa

Ireneusz Milewski

WYDAWNICTWO
UNIWERSYTETU GDAŃSKIEGO
GDAŃSK 2016

Recenzenci
Jerzy Ciecieląg, Juliusz Jundziłł, Marek Karczewski, Piotr Kochanek,
Rafał Kosiński, Mirosław Leszka, Jacek Neumann, Marek Olbrycht, Szymon Olszaniec,
Bożena Stawoska-Jundziłł, Stanisław Turlej, Teresa Wolińska

Projekt okładki i stron tytułowych
Andrzej Taranek

Redaktor Wydawnictwa
Maria Mosiewicz

Skład i łamanie
Marek Smoliński

Publikacja sfinansowana z funduszu działalności statutowej
Wydziału Historycznego Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISSN 1730-3788

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel./fax 58 523 11 37, tel. 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl

www.wyd.ug.edu.pl
Księgarnia internetowa: www.kiw.ug.edu.pl

Spis treści

Słowo wstępne (*Ireneusz Milewski*) 7

COMMENTATIONES

- Lucyna Kostuch
Pole bitwy a greccy bogowie i ich przybytki 11
- Wojciech Gajewski
Ostatnia Wieczerza jako uczta paschalna
Próba rekonstrukcji 25
- Wojciech Gajewski
Uczty w świecie grecko-rzymskim
Kilka uwag na temat funkcji i struktury 37
- Ireneusz Milewski
Kilka uwag na temat techniki badania jakości szlachetnych kruszców
zmonetaryzowanych oraz obecności *hypochalkoi* na rynku pieniężnym
Cesarstwa w świetle późnoantycznej greckiej literatury chrześcijańskiej 46
- Anna Pająkowska-Bouallegui
Rola cesarza Konstancjusza II w rzezi krewnych w 337 roku 57
- Sławomir Bralewski
Cesarzowa Justyna, żona Walentyniana I w relacji Sokratesa
z Konstantynopola i Hermiasza Sozomena 74
- Maciej Wojcieszak
Elity w późnoantycznym społeczeństwie Afryki rzymskiej w *Enarrationes*
in Psalmos autorstwa św. Augustyna 81
- Ireneusz Milewski
[...] *obtulit nauclero Evangelium pro subvectione sua*
Kilka uwag na temat cen Biblii u schyłku starożytności 91
- Łukasz Pigoński
Wpływ czynników religijnych na relacje rzymsko-wandalskie
w latach 429-474 98

Mateusz Bętkowski	
Rola wzajemnych kontaktów Kościołów lokalnych w formowaniu się opozycji wobec potępienia Trzech Rozdziałów (na przykładzie „ <i>Epistola legatariis</i> ” z około 551/552 r.)	114
Tatiana Krynicka	
Zapomniane arcydzieło	
Izydora z Sewilli <i>Pochwała lampy przed ołtarzem</i>	144
FONTES	
Demegoria Constantii (tłumaczenie i komentarz Michał Kosznicki)	169
Św. Jana Chryzostoma i Teodora Dafnopaty pouczenia <i>O władzy i administrowaniu</i> zamieszczone w jezuickim Kodeksie z Moguncji (1603 r.) (tłumaczenie i komentarz Jan Iluk)	176
CENSURAE LIBRORUM	
Zofia Rzeźnicka, Maciej Kokoszko, <i>Ab ovo ad γάλα. Jajka, mleko i produkty mleczne w medycynie i w sztuce kulinarnej (I–VIII) [= Dietetyka i sztuka kulinarna antyku i wczesnego Bizancjum (II–VII w.), część III]</i> , Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2016, ss. VI + 263 [Byzantina Lodziensia 28] (Miroslaw J. Leszka)	211
Gabriela I. Bijovski, <i>Gold Coin and Small Change. Monetary Circulation in Fifth-Seventh Century Byzantine Palestine</i> , Edizioni Universita di Trieste & Israel Numismatic Society, Trieste 2012, ss. XV, 554. (Ireneusz Milewski)	213
Skróty edycji wydawniczych (źródłowych, encyklopedycznych, leksykonów)	221

Słowo wstępne

Oddajemy do rąk czytelników kolejny ósmy już tom *Christianitas antiqua*. Również tym razem zamieszczone w nim teksty obrazują różnorakie aspekty antycznego chrześcijaństwa, poczynszyszy od wpływu religii greckiej (tekst Lucyny Kostuch), a skończywszy na relikcie antycznej tradycji znajdującej swój wyraz w omawianym przez Tatianę Krynicką dziele Izydora z Sewilli. W tomie odnajdujemy również dwa teksty Wojciecha Gajewskiego (dotyczące wieloaspektowości organizowanych uctw w tradycji grecko-rzymskiej i dawnego judaizmu). Tekst dotyczący sytuacji politycznej w Cesarstwie Rzymskim po śmierci Konstantyna Wielkiego i kwestii odpowiedzialności za wymordowanie jego przyrodniego rodzeństwa oraz części ich rodzin (Anna Pająkowska-Bouallegui), tekst poświęcony cesarzowej Justynie, żonie Walentyniana I w relacji historyków kościelnych V wieku (Sławomir Bralewski). Teksty dotyczące późnoantycznych kontrowersji doktrynalnych oraz ich wpływu na stosunki polityczne w cesarstwie późnorzymskim (Łukasz Pigoński, Mateusz Bętkowski). Dwa teksty poświęcone późnorzymskiej gospodarce widzianej oczami autorów chrześcijańskich (autorstwa Ireneusza Milewskiego) oraz tekst omawiający kondycję ekonomiczną wyższych warstw społeczeństwa Afryki rzymskiej w relacji Augustyna z Hippony (Maciej Wojcieszak).

W drugiej części tomu (*Fontes*), zamieszczone zostały tłumaczenia późnoantycznych i średniobizantyńskich tekstów (opatrzone komentarzem tłumaczenia autorstwa Michała Kosznickiego i Jana Iluka). Obydwa teksty stanowią cenny wkład w badania nad dziejami wczesnego i średniego Bizancjum.

Uzupełnieniem przedłożonego tomu są również recenzje zamieszczone w trzeciej części tomu (*Censurae librorum*), autorstwa Mirosława Jerzego Leszki (dotyczącej dietetyki i sztuki kulinarnej antyku i wczesnego Bizancjum) oraz Ireneusza Milewskiego (dotyczącej cyrkulacji pieniądza we wczesnobizantyńskiej Palestynie).

Ireneusz Milewski